

Ο ΜΙΔΑΤ ΠΑΣΑΣ.

Ὁ μέγας τῆς Τουρκίας πολιτικός, Μιδατ πασάς, εἶναι ἐκ τῶν μάλλον πεπαιδευμένων Τούρκων, καὶ τῶν μάλλον εἰς τὰ οἰκεία προσκεκολλημένων. Ἐξῆσεν ἐν Λονδίῳ, Παρισίοις, Βιέννῃ καὶ Ἰταλία. Καίτοι δὲ ἐν νεαρᾷ ἔτι ἡλικίᾳ, εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν Τούρκων οἵτινες πολλὰ εἰργάσαντο. Θεωρεῖται μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν του ὡς ἔνθεος πατριώτης, ἐξέπληξε δὲ πολλάκις τοὺς περιηγητὰς εὐρωπαϊοὺς διὰ τινῶν ἐκ τῶν παρατηρήσεών του. Εἶπε λ.χ. τῷ λόρδῳ Shalburne — «Λαλεῖτε μετ' ὀργῆς διὰ τὸ χριστιανικὸν αἷμα τὸ χυθὲν ἐν Βουλγαρία, καλῶς δὲ πράττετε διὰ τοῦτο. Ἀλλὰ διατί ἡ Ἀγγλία δὲν ἀπέρριψεν οὐδ' ἐστιγματίσει τοὺς ἀθλίους ἐκείνους οἵτινες ἔχυσαν ποταμῶν τὸ μουσουλμανικὸν αἷμα ἐν ταῖς Ἰνδίασι!» Ὁ πρωτεργάτης τοῦ Ὀθωμανικοῦ συντάγματος, καὶ χθιζά τε καὶ πρῶτα δικτάτωρ, πεσὼν ἀρτίως εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ κυριάρχου του, ἐξέπεσε κατ' αὐτὰς τῆς ἐξουσίας ὑπερώριος γενόμενος.

ΙΩΣΗΦ ΧΑΥΔΝ.

Ἐν τῇ κόμῃ Ρορῶ, πλησίον τῆς Βιέννης, κατῶκει, πρὸ ἐνὸς αἰῶνος, εἰς πτωχὸς ἀμαξηλάτης μετὰ τῆς συζύγου του. Ἀργὰ σύζευχθέντες εἶχον ἓνα μόνον υἱόν, παιδίον ἀκόμη, καλούμενον Ἰωσήφ.

Ὁ ἀμαξηλάτης, καθὼ ἀληθὴς Βοημὸς, ἦτο μέχρι βάρους ψυχῆς μουσικός, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν νεότητά του εἶχε μάθει νὰ παίζῃ ὀλίγον τὴν κιθάραν, ἡ μεγαλύτερα του εὐτυχία ἦτο κατὰ τὰς ἐσπέρας τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἄλλων ἑορτῶν, νὰ συνοδεύῃ τὴν σύζυγόν του, ἥτις ἔψαλλε λίαν εὐχάριστα. Τότε ὁ υἱὸς των Ἰωσήφ, ἀπὸ τὰ πρῶτά του μάλιστα ἔτη, ἤνοιτο εἰς τὸ ἄσμα, καὶ λαμβάνων δύο τεμάχια

ξύλου, τὰ μεταχειρίζετο ὡς βιολίον, ἀξίων οὕτω νὰ κάμῃ τὸ μέρος του εἰς τὴν οἰκογενειακὴν συναυλίαν.

Ἐν Χερμβούργῳ, τὴν μάλλον πρὸς τὸ Ῥορῶ γειτνιαζούσαν πόλιν, ἔζη ἐξάδελφός τις τοῦ ἀμαξηλάτου ὅστις ἔπαιζε τὸ ὄργανον τῆς ἐκκλησίας, ἦν δὲ καὶ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς. Οὗτος ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἐξάδελφόν του ἐν τῷ χωρίῳ, ὅστις κατὰ

φυσικὸν λόγον ὑπῆρξε λίαν εὐτυχῆς διὰ τὴν τιμὴν τῆς ἐπισκέψεως ταύτης. Κατὰ τὴν ἐσπέραν, ὁ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς, ὑπομνήσας μετ' εὐγενῆ τρόπον, ὅτι ὁ ἐξάδελφος καὶ ἐξάδελφός του ἦσαν ὡσαύτως μουσικοὶ, ἀπήτησε νὰ τοὺς ἀκούσῃ. Τοὺς ἤκουσε μετὰ προσοχῆς ἐποίησε δ' αὐτῷ μεγάλην ἐντύπωσιν ὁ τρόπος τοῦ μικροῦ Ἰωσήφ, συνοδεύοντος τοὺς γονεῖς του μετὰ τὸ αὐτοσχέδιον βιολίον του, καὶ κινούντος κανονικῶς τὸν πόδα διὰ νὰ κρατῇ τὸν χρόνον τῆς μουσικῆς. Τὴν ἐντύπωσιν του ταύτην ἐδήλωσεν ἀμέσως εἰς τὸν πατέρα του εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι τὸ παιδίον εἶχεν ἀναμφιβόλως ἀξιοσημεῖωτον διὰ τὴν μουσικὴν κλίσιν καὶ τῷ ἐπρότεινε νὰ παραλάβῃ αὐτὸ μετ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν πόλιν ἵνα σπουδάσῃ τὴν τέχνην του. Ὁ ἀμαξηλάτης τὸν ἤκουσε μελαγχολικῶς καὶ ἀπήντησε, ὅτι ἦτο πάμπτωχος καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ ὅσα δῆποτε καὶ ἂν ἦτο μικρὰ ἢ πληρωμὴ.

— Ὡ! ἐὰν ἦναι τοῦτο, ὑπέλαβεν ὁ ἐξάδελφος, μὴ ἀνησυχῆτε, δάσατέ μοι τὸ παιδίον καὶ δὲν θὰ τὸ μετανοήσητε ποτέ.

Οἱ γονεῖς, ἀμεριμνῶντες περὶ αὐτῶν, καὶ μὴ θέλησαντες νὰ συλλογισθῶσιν πολὺ τὸ κενὸν ὅπερ ἤθελε τοῖς προξενήσῃ τὸ φίλτατόν των, ὅταν ἤθελε τοὺς ἐγκαταλείψει, ἀπεφάσισαν νὰ τὸ ἀφήσωσι ν' ἀναχωρήσῃ.

Οἱ γονεῖς, ἀμεριμνῶντες περὶ αὐτῶν, καὶ μὴ θέλησαντες νὰ συλλογισθῶσιν πολὺ τὸ κενὸν ὅπερ ἤθελε τοῖς προξενήσῃ τὸ φίλτατόν των, ὅταν ἤθελε τοὺς ἐγκαταλείψει, ἀπεφάσισαν νὰ τὸ ἀφήσωσι ν' ἀναχωρήσῃ.

Ὁ ἐξάδελφος κατὰ βάρους ἦτο ἀξιόλογος ἄνθρωπος, ἀλλ' ἦτο ζωηρὸς καὶ θυμῶδες, καὶ ἐν θυμῷ καθίστατο ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ἐδίδαξε τὸν Ἰωσήφ γραφῆν, ἀνάγνωσιν καὶ ἀριθμητικὴν, ὡς ἐπίσης τὴν φωνη-

τικὴν μουσικὴν καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον. Πλὴν τὸ δυστυχὲς παιδίον δὲν ἦτα εὐτυχές, διότι παρὰ τῷ θεῷ του ἢ τροφῇ του ἦτο τόσοσ ὀλίγον ἀφθονος, ὅσον τὰ ξυλοκοπήματα ἦσαν πλουσιοπάροχα. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ἰωσήφ ὑπέμενε τὰ πάντα καρτερικῶς, διότι ἢ πρὸς τὴν μάθησιν ἐπιθυμία του καθίστα τὰ

σὴν ἠδύνατο ἤδη νὰ παίξη θαυμασίως τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἡ φωνὴ του διεκρίνετο μεταξὺ ὄλων τῶν ἄλλων παιδίων τοῦ χοροῦ διὰ τὴν καθαρότητα. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τῷ ἐπέτρεπον νὰ πηγαίνῃ εἰς Ῥορόν πρὸς ἐπίσκεψιν, καὶ τότε ἔψαλλε μετὰ τῶν γονέων του συνοδαίων ἀξιόλογα μὲ ἐν αὐτοσχέ-

ΙΩΣΗΦ ΣΑΥΑΝ.

λοιπὰ ἀνεκτὰ. Δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ζήσῃ ἀνευ τῆς μουσικῆς. Μολονότι ὁ θεὸς του ἦτο ὑπερμέτρως ἰδιότροπος ἢ πρόθυμος νὰ λαμβάνῃ τὴν βακτηρίαν του νὰ τὸν κτύπῃ, ὅταν εὐρίσκετο ὅμως εἰς καλὴν τινα στιγμήν ἐδείκνυε φίλιαν εἰς τὸ παιδίον καὶ ἠγάλλετο διὰ τὰς θαυμασίας προόδους του. Δύω ἔτη διήλθον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ὁ Ἰω-

διον βιολίον.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἐπῆλθε συμβάν τι τὸ ὀπίθιον ἐπέφερε μεγάλην μεταβολὴν εἰς τὸν βίον τοῦ Ἰωσήφ.

Ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ Χερμβούργου εἶχε πολλάκις θελήσῃ ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ παιδίου. Οὗτος εἶχε φίλον τινα τὸν Κ. δὲ Ῥέουτερ ἐν Βιέννῃ, ὅστις ἦτον δι-

δάσκαλος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ναοῦ καὶ ὅστις ἦλθεν ἡμέραν τινὰ νὰ τὸν ἐπίσκεφθῇ.

Ὁ Κ. δὲ ῥέουτερ ἦτο ὡσαύτως ὀδευθυνκῆς τοῦ χοροῦ τῆς Μητροπόλεως ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἐζήτηει, σωστά σωστά μίαν καλὴν φωνήν ἥτις τοῦ ἠλλείπεν ἀπὸ τὸν χορὸν του. Εἰς τὴν σειρὰν λοιπὸν τῆς ἡμι-λίαις ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἂν ἠδύνατο νὰ τῷ προμηθεύσῃ νεακίαν ἔχοντα ὠραίαν φωνήν. Ὁ ἀρχιερεὺς ἔστειλε νὰ ζητήσῃ τὸν Ἰωσήφ, ὁ δὲ θεὸς του, λίαν εὐτυχῆς νὰ παρουσιάσῃ τὸν μαθητὴν του, ἦλθε μετ' αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ μεγάλου μουσικοῦ τῆς Βιέννης.

Ὁ δὲ ῥέουτερ παρετήρησε μετ' οἴκτου τὸ δυστυχῆς παιδίον, ἰσχνὸν καὶ πενηχρῶς ἐγδεδυμένον, καὶ ἰδὼν ὅτι ἔρριψε λίαν ἐπιθυμητικὸν βλέμμα ἐφ' ἑνὸς πινακίου πλήρους κερασιῶν τὸ ὁποῖον ἔφεραν ἐκεῖ, τοῦ ἔρριψε ἐντὸς τοῦ πύλου του ἐξ αὐτῶν καὶ τῷ εἶπε φιλικῶς:

— Ἰδοῦ, τώρα θὰ ἔχῃς τὴν γενναϊότητα νὰ ψάλῃς αἶ!

Ὁ δὲ ῥέουτερ ἐκέρδησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐντελῶς τὴν καρδίαν τοῦ Ἰωσήφ, ὅστις κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, καὶ οἱ θαυμάσιοι τόνοι τῆς φωνῆς του ἐξέπληξαν τὸν μουσικο-διδάσκαλον.

— Πολὺ καλὰ! τῷ εἶπε, καὶ θέτων τὴν χεῖρα του εἰς τὴν βραστρυχὴν κνήμην τοῦ παιδίου: γνωρίζεις νὰ ψάλῃς ἐνὰ σπρίγγου;

— Ὁχι, ἀπάντησε τὸ παιδίον, μήτε ὁ θεὸς μου μάλιστα δὲν γνωρίζει.

Τοῦτο εἶπε μὲ τόνον πόσω κωμικόν, ὥστε ὁ μουσικοδιδάσκαλος καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἐξεβρόγχισαν ἀμφοτέροι εἰς γέλωτα ἐν ᾧ ὁ θεὸς κατ' ἀρχὰς ἠρθρίασε, ἔπειτα ὠχρίασε ἐκ παραφορᾶς θυμοῦ· τότε ὁ διδάσκαλος εἶπεν:

— Ἀκουσον με, τέκνον μου, θὰ σοὶ δείξω πῶς νὰ τὸν μάθῃς.

Κατανεύσαντος τοῦ Ἰωσήφ, ὅτι ἐπεθύμει παλὺ, ὁ διδάσκαλος τῷ ἔδειξε, καὶ μετὰ τινὰς δοκιμὰς ἐπέτυχεν ἐπὶ τέλους πρὸς μεγάλην τοῦ διδασκάλου ἱκανοποίησιν ὅτις ὡν ἴσχυ ἐυχαριστήμενος, ἐξέφρασε εἰς τὸν θεὸν πόσον ἐθαύμαζε τὸν μαθητὴν του, καὶ ἐπαινέσας αὐτὸν τὸν ἴδιον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του, τὸν παρεκάλεσε νὰ κάλῃσῃ τοὺς γονεῖς τοῦ Ἰωσήφ τὴν ἐπαύριον ἵνα ἐμῖλῃσῃ μετ' αὐτοῦ. Πραγματικῶς ἔλαβε ἄρῃαν ἀνεκτικῶς μετ' αὐτῶν πρὸς οὐδ' ἐπρότεινε νὰ τοῦ ἀφήσῃσι νὰ λάβῃ τὸ παιδίον. Τὴν ἐπαύριον λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ ἐνδεδυμένος μὲ νέα φορέματα, ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ νέου προστάτου του καὶ κατέστη μετ' ὀλίγον τὸ ἀγλάισμα τοῦ χοροῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

Βλέπων ὁ δὲ ῥέουτερ τὴν ἀπεριόριστον ἱκανότητα τοῦ ὀκταετοῦς τούτου παιδίου, τῷ ἔδωκε τοὺς καλῆτερος διδασκάλους τοῦ ἄσματος, τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ τοῦ βιολίου. Ὁ Ἰωσήφ εὐρέθη τότε εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιτυχίας του· ὅλος ὁ καιρὸς του

διήρχετο ἐν σπουδαῖς, δὲν ἐδέετο πλέον, εἶχε καλὴν τροφήν καὶ πᾶν ὅ,τι τῷ ἐχρειάζετο.

Τὸ πᾶν ἔβαινε λοιπὸν καλῶς μέχρις οὗ ὁ Ἰωσήφ ἔφθασε τὸ δέκατον τρίτον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Πλὴν τότε ἀπολέσας τὴν φωνήν του, ἀπεπέμφθη καὶ ἀπεμακρύνθη κατατεθλιμμένος.

Τί νὰ κάμῃ; νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ῥωμὴν καὶ νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν κατάστασιν εἰς τὸν πατέρα του; νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς τέψεις ἃς ἡ μουσικὴ τῷ ἐπροξένησεν ἐπὶ τόσα ἔτη; νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν θεῖον του εἰς Χερμβούργον; Τὸ ταλαίπωρον παιδίον ἦτο νὰ χάσῃ τὸν νοῦν του. Εἶναι ἀληθές, ὅτι εἶχαν οἰκονομήσει μερικὰ χρήματα, ἀλλὰ πόσον ἤθελον διαρκέσει ταῦτα;

Ἐνοκίασε δωμάτιόν τι ὑπὸ τὴν στέγην πτωχικῆς οἰκίας, καὶ παρεκάλεσε τὸν θεὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας του ὅπως ἔλθῃ εἰς βοήθειάν του ἵνα τὸν ὀδηγήσῃ νὰ εὕρῃ τρόπον νὰ κερδίξῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, χωρὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐντελῶς τὴν μουσικὴν.

Κατόρθωσε νὰ εὕρῃ μαθητὰς τινὰς εἰς τὴν μουσικὴν, παρὰ τῶν ὁποίων ἐκέρδιζε τοῦλάχιστον τὸν ἄρτον του. Βραδύτερον ἐπιτυχῶν θέσιν ἐν τινι ὀρχήστρᾳ εὐρέθη εἰς εὐχάριστον κατάστασιν. Τότε ἠγόρασε ἐν παλαιὸν κλειδοκύμβαλον, ἦτο δὲ θαυμάσιον ν' ἀκούῃ τις τοὺς ἐκ τοῦ παλαιοῦ τούτου ὀργάνου ἐκπεμπομένους τόνους, καὶ ποῖον ἤχος ἠδύνατο νὰ ἐξάγῃ ἐκ τοῦ ἀθλιεστέρου βιολίου. Ἐσπούδαζε μετ' ἐπιμονῆς ἅπαντας τοὺς μεγάλους μουσικοδιδασκάλους καὶ συνέθετε ὁ ἴδιος μελωδίας αἰτινες ἐφαινοντο πλήρεις ἐμπνεύσεως· κατὰ τὰς στιγμὰς δὲ ταύτας ἐλησμόνει τὴν πτωχείαν, τὴν πείναν, τὴν γυμνότητά του καὶ συνεχῶς ἀνέκραζεν: Ἐδῶ με τὸ κλειδοκύμβαλόν μου δὲν ἐπιθυμῶ τίποτε εἰς τὸν κόσμον!

Τὰ ἔτη παρήρχοντο· ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ του ἀπέθανον, ὡσαύτως ἀπέβιασε καὶ ὁ δὲ ῥέουτερ ἠθέλην εὐρεθῆ ἐντελῶς μόνος ἐν νέα ἐποχῇ δὲν ἠνοίγετο δι' αὐτόν.

Ἐν τούτοις εἶχε παρατηρηθῆ ἡ εἰς τὸ βιολίον κλίσις καὶ ἐπιτυχία του προσελκυθέντες δὲ ἐκ τῆς ἐνθέρμου καὶ εὐσεβοῦς ψυχῆς του καὶ πῆς μεγαλοφυΐας, ἥτις ἐδηλοῦτο ἐν αὐτῷ, τῷ προσέφερον τὴν θέσιν τοῦ πρώτου βιολίου εἰς τὴν συναυλίαν τοῦ πρίγκιπος Ἐσπεράζου, Ἐκτοτε διετέλει ἐν εὐημερίᾳ ἠδυνήθη νὰ ἐνδύθῃ, νὰ ταξιδύῃ καὶ νὰ κατοικῇ καταλλήλως. Διότι οἱ μαθηταὶ του νύξισαν καὶ τῷ ἐπλήρωνον ὅσον ἤθελε. Ἄ! πόσον ἡ καρδία του ἦτον εὐγνώμων εἰς τὸν Θεὸν παρὰ τοῦ ὁποίου ἀνεγνώριζεν ὅτι προήρχοντο ὅλα ταῦτα τὰ ἀγαθὰ!

Ἐξελέχθη κατόπιν ὡς ὀργανοκρούστης καὶ ἀρχιμουσικὸς τῶν πρώτων ἐκκλησιῶν τῆς Βιέννης, καὶ ἡ φήμη του ἐξπλώθη μετ' ὀλίγον εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον, πρὸ πάντων ἕνεκα τῶν ὀργανικῶν συνθέσεων δι' ὧν ὁ Χαῦδν κατέστη περίφημος καὶ ἐμεινεν ἀμίμητος. Αἶ ἐπὶ τῶν Ὁρῶν τοῦ ἔτους μελω-

δίχι του καὶ κυρίως ἡ Δημιουργία μένουσιν ἀείποτε νεάι.

Ὁ Χάυδν ἦτον ἤδη προβεβηκώς τὴν ἡλικίαν καὶ μάλιστα σχεδὸν εἰς τὸ τέρας τοῦ ἐπιγεῖου ταξιδίου του, ὅτε ἡμέραν τινὰ τῷ ἐπρότεινον ἵνα παιχθῇ ἡ Δημιουργία ὑπὸ τῶν καλλιτέρων καλλιτεχνῶν ὄλων τῶν δημοτικῶν συλλόγων τῆς Βιέννης. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὑπῆρξεν πανήγυρις δι' ὅλοκληρον τὴν πόλιν καὶ δὲν ἐγένετο ἄλλος λόγος εἰμὴ περὶ τῆς εὐχαριστήσεως, ἣν ἡ ἀπελάμβανον νὰ ἴδωσιν τὸ ἀριστούργημα τοῦτο παριστάμενον εἰς τὴν μεγαλητέραν του τελειότητα. Προσεκάλεσαν τὸν Χάυδν νὰ ἦ παρὼν καὶ προητοίμασαν τιμητικὴν ἑδραν διὰ τὸν σεβάσμιον γέροντα. Μετέβη τῷ ὄντι καὶ ἐτοποθετήθη μετὰ κατανυκτικὴν ταπεινώσιν καὶ μετριοφροσύνην ἀξιοθαύμαστον εἰς τὴν προωρισμένην δι' αὐτὸν ἑδραν, καὶ ἐκεῖ μετὰ τὰς χεῖρας ἠνωμένης καὶ τὴν ψυχὴν μεταρσίον εἰς θρησκευτικὰ αἰσθήματα, ἤκουσε δακρυσσοῦν τοὺς φθόγγους ἐκείνους, οἵτινες ἐπροξένουν εἰς αὐτὸν πλεονα ἢ εἰς πάντα ἄλλον αἰσθῆσαι.

Ὅταν οἱ ὕμνωδοὶ ἔφθασαν εἰς τὸ μέρος ἐνθα ἡ μουσικὴ ὤφειλε νὰ παραστήσῃ τοὺς λόγους «Εἶθε τὸ φῶς νὰ ἦ!» ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκράξεν — "Ὀχι, ὄχι ἐξ ἐμοῦ, ὄχι, διόλου ἐξ ἐμοῦ, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μόνον τοῦτο ἔρχεται!" Ἐπειτα ἔπεσε λειπόμενος καταβληθεὶς ἐντελῶς ὑπὸ τῆς συγκινήσεως. Πάντες ἐπληρώθησαν ἀγωνίας, ἱατροὶ δὲ τὸν περιεκύκλωσαν καὶ τὸν μετέφερον εἰς τὴν οἰκίαν του ἐν πάσῃ ταχύτητι· συνήλθεν ἐν τούτοις ταχέως πλὴν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του ἀνεπόλει μετ' εὐτυχίας τὴν ὥραϊαν ἐκείνην ἑσπέραν.

Φρονοῦσιν, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Χάυδν ἐπετάχυνθη ἐκ τοῦ βομβαρδισμοῦ τῆς Βιέννης ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ὁ Ναπολεὼν εἶχε μὲν διατάξει αὐστηρῶς νὰ σεβασθῶσι τὴν κατοικίαν του καὶ ἄμα εἰσῆλθαν τὰ στρατεύματα ἔθεσαν σκοπὸν εἰς τὴν θύραν του, ἀλλ' ἡ συγκίνησις ὑπῆρξε δι' αὐτὸν μεγάλη, καὶ ἀπέθανε τὴν 29 Μαΐου 1809, ἐνῶ ἡ πατρίς του ἦτο ἔρμαιο ὄλων τῶν συμφορῶν τοῦ πολέμου καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐχθρῶν.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Z Ω Λ.

ΚΕΦ. ΣΤ'. — ΠΑΞΙΟΝΑ ΠΕΡΙ ΟΔΟΝΤΩΝ

Παρατηρήσατε ὅτι ἐν τῷ μύλῳ τῷ ἐν τῷ στόματι ὑμῶν ὑπάρχουσι διάφορα ὀδόντων εἶδη. Οἱ πρόσθιοι ὀδόντες εἰσὶ πρὸς τομὴν τῆς τροφῆς· οἱ μεγάλοι ἐσωτέροι ὀδόντες πρὸς λεπτὴν αὐτῆς ἀλλοίωσιν· οἱ αἰχμηροὶ ὀδόντες, καλούμενοι τοῦ στομαχοῦ ἢ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὀδόντες, εἰσὶ πρὸς διάσχισιν τῆς τροφῆς.

Τὰ διάφορα ταῦτα εἶδη τῶν ὀδόντων δύνασθε νὰ ἴδητε ἐν διαφόροις ζώοις. Πᾶν ζῶον ἔχει τοιοῦτους ὀδόντας οἷων δεῖται ἵνα κόπῃ τὴν τροφὴν αὐτοῦ. Ὁ κύων καὶ ἡ γαλῆ τρώγουσι κρέας, καὶ ἔχουσι χρεῖαν νὰ τὸ κατατέμνωσιν· ἔχουσιν ἐπομένως μακροὺς, ὀξεῖς σπαρακτικούς ὀδόντας· τοιοῦτους ἔχουσιν ὁ λέων καὶ ἡ τίγρις, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Παρατηρήσατε νῦν τὸ στόμα τῆς ἀγελάδος· δὲν ἔχει σπαρακτικούς ὀδόντας. Τὸ χόρτον δὲ τρώγει δὲν ἔχει ἀνάγκην σπαραγμοῦ· χρῆζει τρίψεως καὶ ἀλῆσεως, ἐφ' ᾧ ἔχει μεγάλους εὐρείς, ἀλῆστικούς ὀδόντας. Οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐσωτέροι αὐτῆς ὀδόντες.

Ἄλλὰ παρατηρεῖτε ὅτι ἡ ἀγελάς ἔχει τινὰς διαφορόντας ἐμπροσθίους ὀδόντας· οὗτοι εἰσὶν πρὸς τὸ κόπτειν ἐπιτήδειοι. Νῦν παρατηρήσατε τὴν ἀγελάδα καθὼς τρώγει τὸ χόρτον, καὶ ἴδετε πῶς μεταχειρίζεται τὰ δύο ταῦτα εἶδη τῶν ὀδόντων. Διὰ τῶν ἐμπροσθίων κόπτει τὸ χόρτον· εἶτα μετὰ τὴν ἀκρὰν τῆς γλώσσης τῆς τὸ φέρει· ἐνθα οἱ ἀλῆστικοὶ εἰσὶν ὀδόντες, ὅπως ἀλῆσθῃ πρῶτον μεταβῆ εἰς τὸν στόμαχον. Οὕτω λατὸν ἡ ἀγελάς ἔχει ἐν τῷ στόματι αὐτῆς καὶ κοπτικὴν μηχανὴν καὶ μύλον.

Ὁ ἵππος ἔχει τὰ δύο ταῦτα εἶδη ὀδόντων ὡς βλέπομεν γραφόμενα ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ, παριστώσῃ τὸ κρανίον ἵππου.

Νῦν δὲ ὅταν τρώγομεν μύλον πράττομεν ὡς πράττει ἡ ἀγελάς· ἡ δὲ ἵππος ὅταν τρώγῃ τὸ χόρτον· μετὰ τοὺς ἐμπροσθίους κοπτήρας κόπτομεν τμήμα αὐτοῦ· εἶτα τὸ φέρομεν ὀπίσω ἐνθα οἱ ἀλῆστικοὶ ὀδόντες, οἵτινες τὸ ἀλῆθουσιν εἰς ἀπαλὸν χυλὸν πρὶν ἢ τὸ καταπίωμεν.

Ἡ ἀγελάς δὲν χρῆται τοῖς κοπτήρσι πάντοτε καθ' ὃν τρόπον προαναφερομέν· ἴδετε τὴν, ὅταν τρώγῃ ἄχυρον· δὲν τὸ κόπτει ὡς τὸ χόρτον. Μετὰ τοὺς κοπτήρας τῆς μόνον λαμβάνει τὸ ἄχυρον, καὶ βαθμῆδόν τὸ φέρει ὀπίσθεν ἐν τῷ στόματι, τῶν ἀλῆστικῶν ὀδόντων διαρκῶς ἐργαζομένων ἐπ' αὐτοῦ.

Τὸ ὥραϊον καὶ περιεργὸν ζῶον ἡ καμυλοπάραλις, ἣν ἐνταῦθα βλέπετε, ἔχει τὰ δύο ταῦτα εἶδη τῶν ὀδόντων. Τὸ ζῶον τοῦτο, ὅταν εἶναι ἐν πλήρει ἀναπτύξει, εἶναι τρεῖς ὑψηλοτέρᾳ τοῦ ὑψηλοτέρου ἀνθρώπου· τρώγει φύλλα δένδρων, ἀσυνάγει διὰ τῶν ἐμπροσθίων αὐτῆς ὀδόντων, ἀλῆθουσα ταῦτα μετὰ τοὺς μεγάλους ἐσωτέρους ὀδόντας, ὡς ἡ ἀγελάς καὶ ὁ ἵππος πράττουσι διὰ τὸ ἄχυρον καὶ χόρτον.

Παρατηρήσατε ἵσως ὅτι οἱ σπαρακτικοὶ ὀδόντες ὑμῶν δὲν εἶναι τρισσὺτον μακροὶ καὶ ἰσχυροὶ ὡς οἱ ὀδόντες οὗτοι εἰσὶν ἐν τοῖς κυσίν, γαλαῖς, τίγρεσιν κλ. Ποῖος τούτου ὁ λόγος; Διότι ταῦτοι τρώ-